

Høringsnotat

Forslag til lov om rettidig tilgjengelighet og forsyning av forsvarsprodukter (forsvarsforsyningsloven)

Gjennomføring av Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2025/2643 av 16. desember 2025 om opprettelse av programmet for europeisk forsvarsindustri og en tiltaksramme for å sikre rettidig tilgjengelighet og forsyning av forsvarsprodukter (EDIP-forordningen).

1. juli 2026

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Bakgrunn	3
3	Nærmere om EDIP-forordningen	4
4	Departementets lovforslag og vurdering	12
4.1	Gjennomføring av EDIP-forordningen i norsk rett	12
4.2	Nærmere om innholdet i lovforslaget	14
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	15
6	Forslag til lov om rettidig tilgjengelighet og forsyning av forsvarsprodukter (forsvarsforsyningsloven)	15
7	Vedlegg.....	16

1 Innledning

For å gjennomføre Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2025/2643 av 16. desember 2025 om opprettelse av programmet for europeisk forsvarsindustri og en tiltaksramme for å sikre rettidig tilgjengelighet og forsyning av forsvarsprodukter (EDIP-forordningen), i norsk rett, sender Forsvarsdepartementet (FD) med dette på høring forslag til lov om rettidig tilgjengelighet og forsyning av forsvarsprodukter (forsvarsforsyningsloven).

Regjeringen har besluttet at Norge skal slutte seg til EDIP-forordningen og den 10. juli 2026 forventes rettsakten å bli innlemmet i EØS-avtalen protokoll 31 om frivillig samarbeid utenfor de fire friheter. Forordningen inneholder blant annet bestemmelser om overtredelsesgebyr og hjemmel for å ilegge forpliktelser rettet mot private virksomheter. Gjennomføringen av EØS-komiteens beslutning i norsk rett vil dermed kreve hjemmel i lov. For å gjennomføre forordningen i norsk rett foreslås det en ny lov om rettidig tilgjengelighet og forsyning av forsvarsprodukter.

Ettersom gjennomføringen i norsk rett krever lovendring og deltakelse i forordningens programdel har budsjettmessige konsekvenser, vil det ved innlemmelse i EØS-avtalen tas forbehold om Stortingets samtykke i henhold til EØS-avtalen artikkel 103.

2 Bakgrunn

EDIP-forordningen trådte i kraft i EU den 30. desember 2025. Forordningen består av en programdel og en regulatorisk del om forsyningssikkerhet. Forordningens programdel gjelder frem til 31. desember 2027. Bestemmelsene knyttet til forsyningssikkerhet er ikke tidsavgrenset.

EDIP-forordningen bygger videre på to forordninger som allerede er innlemmet i EØS-avtalens protokoll 31, forordning (EU) 2023/1525 «Om støtte til ammunisjonsproduksjon» (ASAP) og forordning (EU) 2023/2418 «Om opprettelse av et instrument for å styrke den europeiske forsvarsindustrien gjennom felles anskaffelser» (EDIRPA). ASAP-forordningen er gjennomført i norsk rett ved inkorporasjon i forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser. EDIRPA er en programforordning som ikke gir rettigheter eller plikter til private og er derfor ikke gjennomført i norsk rett.

Siden EDIP-forordningen skal innlemmes i EØS-avtalens protokoll 31 og ikke i vedlegg til EØS-avtalen, gjelder ikke forpliktelsen i EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a om at forordninger skal gjennomføres «som sådan». EØS-avtalen artikkel 3 første avsnitt slår likevel fast at avtalepartene «skal treffe alle generelle eller særlige tiltak som er egnet til å oppfylle de forpliktelser som følger av [EØS-avtalen]». Ettersom forordningens regulatoriske deler forutsetter hjemmel i nasjonal rett, er det også vurdert som nødvendig at forordningen gjennomføres nasjonalt.

Forordningen skal dermed gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon. Inkorporasjon innebærer at forordningen gjøres gjeldende som norsk lov uten omskrivninger. Departementet ber dermed ikke om innspill til forordningens materielle bestemmelser.

3 Nærmere om EDIP-forordningen

EDIP innebærer en rekke nye verktøy for å fremme nærmere europeisk forsvarsindustrielt samarbeid. EDIP inneholder et programsamarbeid der økonomisk støtte kan gis til ulike aktiviteter som beskrevet nedenfor.

Videre inneholder EDIP også et eget kapittel med bestemmelser for å styrke forsyningssikkerhet for forsvarsindustri. Programsamarbeidet i EDIP er tidsavgrenset og opphører i 2028, mens bestemmelsene knyttet til forsyningssikkerhet ikke er tidsavgrenset.

Kapittel 1 – Alminnelige bestemmelser

Forordningens kapittel 1, artikkel 1 til og med artikkel 3, inneholder bestemmelser om virkeområde, definisjoner og forholdet til assosierte tredjeland fra EØS/EFTA-statene.

Artikkel 1 angir rammen for forordningen og slår fast at forordningen etablerer

- Det forsvarsindustrielle programmet (EDIP)
- Støtteinstrumentet for Ukraina (USI)
- det rettslige rammeverket for Europeiske forsvarsprosjekter av felles interesser (EDPCI)
- Europeisk militær salgsmekanisme (EMS)
- Struktur for europeiske forsvarsmateriellprogrammer (SEAP)
- en rettslig ramme for forberedelsene på og håndteringen av konsekvensene av forsyningskriser på det indre markedet

Artikkel 2 inneholder definisjoner av sentrale begreper og *artikkel 3* angir de finansielle og budsjettmessige rammene for EDIP-programmet.

Kapittel 2 – Det forsvarsindustrielle programmet

Forordningens kapittel 2, artikkel 4 til og med 21 har bestemmelser om rammene for programmet.

Artikkel 4 beskriver målsetningene for EDIP, nærmere bestemt at programmet skal ha som mål å øke den europeiske forsvarsteknologiske og forsvarsindustrielle basens (EDTIB) konkurranseevne, robusthet og beredskap ved å innlede og framskynde industriens tilpasning til de strukturelle endringene som den endrede sikkerhetssituasjonen medfører.

Artikkel 5 omtaler mulige ytterligere økonomiske midler som kan tilfalle EDIP, utover programmets budsjettamme.

Artikkel 6 omtaler reglene for alternativ, kombinert og kumulativ finansiering av tiltak innenfor programmet.

Artikkel 7 beskriver gjennomføring av og former for EU-finansiering av tiltak innenfor EDIP.

Artikkel 8 beskriver adgangen for assosiering til programmet for assosierte tredjeland, det vil si EFTA-stater som er med i EØS.

Artikkel 9 gir vilkårene for hva som anses som støtteberettigede rettssubjekter etter forordningen. Finansiering under programmet er kun åpent for virksomheter som er etablert i EU eller en EØS/EFTA-stat og som har sin ledelsesstruktur («executive management structure») i EU eller i en EØS/EFTA-stat. I tillegg må infrastruktur, anlegg, eiendeler og ressurser som tilhører støttemottaker, og som brukes for et støttet tiltak, befinne seg på et medlemsstats eller assosiert lands territorium så lenge tiltaket varer.

Artikkel 10 gir en oversikt over hvilke tiltak som kan være støtteberettiget etter forordningen og avgrenser spesifikt mot visse tiltak som ikke kan motta finansiering. Hvilke tiltak som kan anses støtteberettiget er nærmere beskrevet i artikkel 11, 12, 13 og 35.

Artikkel 11 beskriver tiltak knyttet til støtte til felles anskaffelsestiltak, såkalte «common procurement actions». Felles anskaffelsestiltak forutsetter at minimum tre oppdragsgivere fra EUs medlemsland eller EFTA-statene går sammen om en anskaffelse. Landene kan da motta økonomisk støtte for å gjennomføre en flernasjonal anskaffelsesprosess. Minst to av de tre oppdragsgiverne må dessuten være fra EUs medlemsland, jf. artikkel 11 nr. 3 a).

Artikkel 12 beskriver støtte til tiltak for å styrke industrien, såkalte «industrial reinforcement actions» (IRA). Gjennom IRA kan man motta støtte til aktiviteter med sikte på raskere tilpasning til strukturelle endringer av produksjonskapasiteten for forsvarsprodukter.

Artikkel 13 gir en nærmere beskrivelse av hvilke støttetiltak, såkalte «supporting actions», som kan motta finansiering gjennom programmet. Eksempler på slike støtteaktiviteter er aktiviteter som har som mål å gi økt interoperabilitet, aktiviteter for å lette tilgangen til forsvarsmarkedet for SMB-er, og aktiviteter som støtter opp under tiltak som er støttet under artikkel 11 og 12.

Artikkel 14 etablerer et eget fond med formål om å opptre som en katalysator for å styrke verdikjedene i europeisk forsvarsindustri («Fond for å fremskynde omstillingen av forsvarsindustriens forsyningskjeder» (FAST)). FAST skal redusere risiko og fremskynde investeringer for å øke produksjonskapasiteten til små- og mellomstore bedrifter i EU- og assosierte land (EFTA-statene i EØS). FAST skal videre bidra til å utløse privat kapital til de samme formålene.

Artikkel 15–17 gir beskrivelser av programmets mekanismer knyttet til anskaffelser med støtte fra kommisjonen, forhåndskjøp av forsvarsprodukter og tilrettelegging for avtaksavtaler.

Artikkel 18 angir tildelingskriteriene for vurderingene av forslag til støtteberettigede tiltak. Evalueringen av alle forslag til tiltak skal særlig basere seg på et eller flere av følgende kriterier:

- a) Bidrag til konkurranseevnen.
- b) Bidrag til produksjonskapasitetens robusthet og geografiske spredning.
- c) Økt produksjonskapasitet.
- d) Økt interoperabilitet.
- e) Økt utskiftbarhet.
- f) Bidrag til redusert strategisk avhengighet.

I tillegg angir forordningen at forslag til felles anskaffelsestiltak og IRA skal vurderes opp mot egne tildelingskriterier, jf. artikkel 18 nr. 2 og 3.

Artikkel 19–21 angir de nærmere bestemmelsene knyttet til vedtak om støtte (artikkel 19), unionens økonomiske bidrag (artikkel 20) og bruken av arbeidsprogrammer for gjennomføring av programmet (artikkel 21).

Kapittel 3 – Støtteinstrumentet for Ukraina (USI)

Forordningens kapittel 3 (*artikkel 22–artikkel 34*) etablerer Støtteinstrumentet for Ukraina (USI). USI skal bidra til å styrke samarbeidet mellom europeisk og ukrainsk forsvarsindustri gjennom etableringen av ny produksjonskapasitet og oppskalering av eksisterende kapasitet i Ukraina. Støtte gjennom USI kan ta form både av felles anskaffelser fra ukrainsk industri og støtte til samarbeid mellom ukrainsk og europeisk industri. Formålet er blant annet å bidra til en modernisering av ukrainsk forsvarsindustri i tråd med de kravene som stilles til Ukraina som et mulig framtidig medlem av EU.

Bare virksomheter lokalisert i EU-land eller Ukraina kan motta støtte og delta i USI. Virksomheter etablert i EØS/EFTA-statene er unntatt fra deltagelse i instrumentet, jf. *Artikkel 26 nr. 1*. Dette reflekteres også i EØS-komiteens beslutning. Lovforslaget i dette høringsnotatet omfatter dermed ikke kapittel 3 i EDIP-forordningen.

Kapittel 4 – Europeiske forsvarsprosjekter av felles interesse (EDPCI)

Artikkel 35 slår fast at Europeiske forsvarsprosjekter av felles interesse («European Defence Projects of Common Interest» (EDPCI)) skal bestå av industrisamarbeidsprosjekter som tar sikte på å styrke EDTIBs konkurranseevne i hele Unionen. Prosjektene skal samtidig bidra til utviklingen av medlemsstatenes militære kapabiliteter som er av kritisk betydning for Unionens sikkerhets- og forsvarsinteresser, jf. artikkel 35 nr. 1. Dette kan være prosjekt som støtter utviklingen av kapabiliteter innenfor alle domener. Artikkelen gir også en nærmere beskrivelse av hvilke kriterier som må være oppfylt for at et prosjekt skal være ansett som et EDPCI, jf. artikkel 35 nr. 2. Prosjektene skal ha en varighet utover EDIP og skal videre bidra til å styrke samordningen av europeisk forsvarssamarbeid finansiert av EU. Minst fire av EUs medlemsland, assosierte land (inkludert EØS/EFTA-statene) og/eller Ukraina må gå sammen for å etablere en EDPCI som kan medfinansieres gjennom EDIP.

EDPCler kan beslutte å etablere en eller flere SEAPer for å fremme samarbeidet ytterligere

Kapittel 5 – Europeisk mekanisme for militære salg (EMS)

Forordningen kapittel 5 (*artikkel 36–artikkel 39*) etablerer rammeverket for Europeisk mekanisme for militære salg (EMS) for europeisk forsvarsmateriell. Mekanismen omfatter

- etablering av en europeisk militær salgskatalog over forsvarsprodukter, inkludert produkter produsert for Ukraina, jf. artikkel 37,
- rammeverk for etablering av felles forsvarsindustrielle beredskapslagre, jf. artikkel 38, og
- forenkling av prosedyrene for felles anskaffelse av forsvarsprodukter, jf. artikkel 39.

Den europeiske salgskatalogen for europeisk forsvarsmateriell skal forvaltes av Kommisjonen, etter råd fra Det europeiske forsvarsbyrået (EDA), og bidrag til katalogen er frivillig.

Kapittel 6 – Struktur for europeiske forsvarsmateriellprogrammer (SEAP)

Forordningen kapittel 6 (*artikkel 40–artikkel 51*) etablerer et rammeverk for etablering av Struktur for europeiske forsvarsmateriellprogrammet (SEAP. Formålet med SEAP er åpne for etableringen av en felles anskaffelsesorganisasjon for blant annet felles utvikling og anskaffelse av forsvarsprodukter, jf. artikkel 40. Et SEAP skal ha minst tre medlemmer, hvorav minst to er medlemsstater i EU, jf. artikkel 41 nr. 1 bokstav d. I tillegg kan EØS/EFTA-statene og Ukraina delta i et SEAP-samarbeid, jf. artikkel 44 nr. bokstav b og c. En SEAP kan imidlertid kun ha sitt hovedsete i et EU-land, jf. artikkel 43 nr. 3.

Kapittel 7 – Forsyningssikkerhet

Forordningen kapittel 7 (*artikkel 52–artikkel 76*) introduserer det regulatoriske rammeverket for forberedelsene på og håndteringen av konsekvensene av forsyningskriser på det indre markedet.

Artikkel 52 gir anvisning på tilfeller hvor offentlige oppdragsgivere i en medlemsstat kan benytte seg av muligheten for endring av rammeavtaler i forbindelse med en krise i henhold til direktiv 2009/81/EF.

Artikkel 53 angir tilfeller som rettferdiggjør bruk av prosedyren med forhandling uten kunngjøring av konkurranse i forbindelse med et forsvarssamarbeidsinitiativ i samsvar med artikkel 28 nr. 12 bokstav e) i direktiv 2009/81/EF.

Artikkel 54 og artikkel 55 gir nærmere bestemmelser om framskynding av prosessen for utstedelse av tillatelse for å sikre rettidig tilgjengelighet og forsyning av kriserelevante produkter og om forenkling av kryssertifiseringsprosessen.

Artikkel 56 beskriver hvordan Kommisjonen skal gå frem for å kartlegge EUs forsvarsforsyningskjeder. Kartleggingen av forsvarsforsyningskjedene skal ta sikte på å analysere disse forsyningskjedenes styrker og svakheter og legge vekt på flaskehalser, jf. artikkel 56 nr. 1. Kommisjonens kartlegging skal gjennomføres regelmessig og består av følgende aktiviteter, jf. artikkel 56 nr. 2:

- a) Identifisering av relevante produksjonskapasiteter og forsyningskjeder for forsvarsprodukter («defence products»).
- b) Identifisering av kriserelevante produkter («crisis relevant products» og produksjonskapasiteter for disse.
- c) Aggregering, krysskontroll og vurdering av data innsamlet.
- d) Identifisering av indikatorer for tidlig varsling.
- e) Identifisering av de viktigste leverandørene av kriserelevante produkter og deres produksjonskapasiteter.

Kommisjonen skal i samråd med organet for forsyningssikkerhet på forsvarsområdet utarbeide en ramme og en metode for å identifisere kriserelevante produkter, med vekt på eksisterende flaskehalser, samt produksjonskapasiteten for disse, og for å kartlegge forsyningskjedene for disse produktene, jf. artikkel 56 nr. 4. På bakgrunn av denne metodikken skal medlemsstatene identifisere relevante produksjonskapasiteter og forsyningskjeder på sitt territorium, jf. artikkel 56 nr. 5.

På bakgrunn av disse opplysningene fra medlemsstatene skal Kommisjonen, ved hjelp av gjennomføringsrettsakt, utarbeide en liste over kriserelevante produkter som skal regelmessig oppdateres, jf. artikkel 56 nr. 9. Medlemsstatene får deretter en plikt til å identifisere de viktigste leverandørene av kriserelevante produkter som er etablert på deres territorium på bakgrunn av kriterier angitt i forordningen, jf. artikkel 56 nr. 12 og nr. 13. Kommisjonen skal dessuten utarbeide en liste over indikatorer for tidlig varsling med sikte på å identifisere faktorer som vil kunne forstyrre, svekke eller ha negativ innvirkning på forsyningen av kriserelevante produkter, jf. artikkel 56 nr. 11.

Artikkel 57 slår fast hvordan Medlemsstatene og Kommisjonen i samarbeid skal overvåke produksjonskapasiteten som er nødvendig for forsyningen av kriserelevante produkter, med sikte på å identifisere mulige risikoer for forsyningen av disse produktene, jf. artikkel 57 nr. 1. Overvåkingen skal gjøres på bakgrunn av listen over indikatorer for tidlig varsling, jf. artikkel 57 nr. 1 bokstav a og b. Virksomheter som er identifisert som de viktigste leverandørene av kriserelevante produkter skal rapportere forsyningsforstyrrelser som i vesentlig grad kan påvirke deres aktiviteter i forbindelse med produksjonen av disse produktene til medlemsstaten på hvis territorium de er etablert, jf. artikkel 57 nr. 1 bokstav c.

Artikkel 58 gir rammene for hvordan Kommisjonen kan gjennomføre stresstester, såkalte «stress tests», herunder simuleringer som tar sikte på å forutse og forberede seg på en forsyningskrise som nevnt i artikkel 60.

Artikkel 59 gir en rapporteringsplikt for medlemsstater knyttet til risiko for forstyrrelser i forsyningen av et kriserelevant produkt, jf. artikkel 59 nr. 1, og gir rammene for hvilke forebyggende tiltak Kommisjonen kan treffe når det foreligger en slik risiko, jf. artikkel 59 nr. 3.

Artikkel 60 angir vilkårene for når Rådet kan aktivere en forsyningskrisetilstand («supply-crisis state») jf. artikkel 60 nr. 1. En slik aktivering kan kun gjøres ved hjelp av en gjennomføringsrettsakt vedtatt med kvalifisert flertall etter forslag fra Kommisjonen, jf. artikkel 60 nr. 3. Forsyningskrisetilstandens skal i første omgang ikke overstige tolv måneder og gjennomføringsrettsakten skal angi hvilke av tiltakene fastsatt i artikkel 62 og 63 som aktiveres.

Artikkel 61 beskriver EUs verktøykasse når en forsyningskrise er aktivert etter artikkel 60 og henviser videre til tiltakene fastsatt i artikkel 62 og 63.

Artikkel 62 slår fast at Kommisjonen kan, på nærmere vilkår, anmode om at en produsent av kriserelevante produkter som ikke er forsvarsprodukter fremlegger opplysninger om sine produksjonskapabiliteter, sin produksjonskapasitet og aktuelle primære forstyrrelser.

Artikkel 63 gir Kommisjonen myndighet til, på nærmere vilkår, å rette en prioritert anmodning til virksomheter som produserer kriserelevante produkter som ikke er forsvarsprodukter, om å godta eller prioritere en gitt bestilling, jf. artikkel 63 nr. 2. En slik anmodning forutsetter samtykke fra staten hvor den berørte virksomheten har sitt produksjonsanlegg. Dersom produsenten godtar anmodningen kan Kommisjonen ved hjelp av en gjennomføringsrettsakt vedta en prioritert anmodning, jf. artikkel 63 nr. 7.

Dersom produsenten avslår anmodningen kan Kommisjonen, ved hjelp av en gjennomføringsrettsakt, vedta en prioritert bestilling som pålegger produsenten å utføre bestillingen, jf. artikkel 63 nr. 9. En slik prioritert bestilling forutsetter forhåndssamtykke både fra staten hvor den berørte virksomheten har sitt produksjonsanlegg og fra staten hvor den berørte virksomheten har sin ledelsesstruktur. Produsenter som er omfattet av en prioritert anmodning eller en prioritert bestilling vil, på nærmere vilkår, ikke være ansvarlig for eventuelle kontraktsbrudd som følge av den prioriterte anmodningen eller prioriterte bestillingen, jf. artikkel 63 nr. 12.

Artikkel 64 angir vilkårene for når Rådet kan aktivere en sikkerhetsrelatert forsyningskrisetilstand («security-related supply-crisis state»). En slik aktivering kan kun gjøres ved hjelp av en gjennomføringsrettsakt vedtatt med kvalifisert flertall etter forslag fra Kommisjonen, jf. artikkel 60 nr. 4. Forsyningskrisetilstandens skal i første omgang ikke overstige tolv måneder og gjennomføringsrettsakten skal angi hvilke av tiltakene fastsatt i artikkel 65–artikkel 71 som aktiveres.

Artikkel 65 gir Kommisjonen myndighet til å treffe tiltakene som fastsatt i artikkel 62 med hensyn til forsvarsprodukter.

Artikkel 66 gir Kommisjonen myndighet til, på nærmere vilkår, å rette en prioritert anmodning til virksomheter som produserer kriserelevante forsvarsprodukter, om å godta eller prioritere en gitt bestilling, jf. artikkel 66 nr. 2. En slik anmodning forutsetter samtykke fra staten hvor den berørte virksomheten har sitt produksjonsanlegg og fra staten hvor den berørte virksomheten har sin ledelsesstruktur.

Dersom produsenten godtar anmodningen kan Kommisjonen ved hjelp av en gjennomføringsrettsakt vedta en prioritert anmodning, jf. artikkel 66 nr. 6. En slik prioritert anmodning forutsetter forhåndssamtykke både fra staten hvor den berørte

virksomheten har sitt produksjonsanlegg og fra staten hvor den berørte virksomheten har sin ledelsesstruktur. Produsenter som er omfattet av en prioritert anmodning vil, på nærmere vilkår, ikke være ansvarlig for eventuelle kontraktsbrudd som følge av den prioriterte anmodningen, jf. artikkel 66 nr. 8.

Artikkel 67 gir nærmere anvisning betydningen av aktiveringen av en sikkerhetsrelatert forsyningskrisetilstand for reglene om overføring av forsvarsprodukter innenfor EU etter direktiv 2009/43/EF.

Artikkel 68 slår fast at støtte til enkelte innovasjonstiltak på forsvarsområdet skal anses som berettiget til støtte gjennom EDIP når Rådet har aktivert en sikkerhetsrelatert forsyningskrisetilstand.

Artikkel 69 gir nærmere anvisning på prioritering av sertifisering av kriserelevante forsvarsprodukter når en sikkerhetsrelatert forsyningskrisetilstand er aktivert.

Artikkel 70 beskriver bruken av unntaksbestemmelser i direktiv 92/43/EØF og direktiv 2000/60/EF for å etablere nasjonale hurtigprosedyrer for utstedelse av tillatelser når en sikkerhetsrelatert forsyningskrisetilstand er aktivert.

Artikkel 71 gir nærmere anvisning på når sikkerhetsrelatert forsyningskrisetilstand kan utgjøre grunnlag for at en stat kan beslutte å benytte, eller oppfordre virksomheter om å benytte, seg av unntakene fastsatt i artikkel 17 nr. 3 i direktiv 2003/88/EF om arbeidstid.

Artikkel 72 gir Kommisjonen, på nærmere vilkår, myndighet til å ilegge sanksjoner overfor virksomheter som bryter nærmere bestemte forpliktelser artikkel 62, 63 og 66, jf. artikkel 72 nr. 1 bokstav a)–d). For å ilegges sanksjoner kreves det at virksomheten har utvist forsett eller grov uaktsomhet.

Forordningens artikkel 72 nr. 1 bokstav d) gir hjemmel til å ilegge tvangsmulkt dersom en virksomhet forsettlig eller grov uaktsomt ikke oppfyller en forpliktelse om å prioritere produksjonen av kriserelevante produkter i henhold til artikkel 63 nr. 9, i samsvar med artikkel 63 nr. 18. Tvangsmulkten kan utgjøre opptil 1,5 % av den gjennomsnittlige daglige omsetningen i det foregående regnskapsåret for hver virkedag med manglende overholdelse fra den datoen som er fastsatt i beslutningen der den prioriterte bestillingen ble utstedt. For virksomheter som faller inn under definisjonen av små- og mellomstore bedrifter (SMB-ers) kan tvangsmulktene maksimalt utgjøre 0,5 % av den gjennomsnittlige daglige omsetningen i det foregående regnskapsåret.

Forordningens artikkel 72 nr. 1 bokstav a) gir hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr overfor virksomheter som forsettlig eller ved grov uaktsomhet gir uriktige, ufullstendige eller villedende opplysninger som svar på en anmodning framsatt i henhold til artikkel 62 nr. 1, eller ikke gir opplysningene innen fristen fastsatt i samsvar med artikkel 62 nr. 9. Gebyret kan utgjøre opptil EUR 300 000.

Forordningens artikkel 72 nr. 1 bokstav b) gir hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr overfor virksomheter som forsettlig eller ved grov uaktsomhet ikke oppfyller forpliktelsen til å underrette Kommisjonen om en forpliktelse overfor et tredjeland i henhold til artikkel 63 nr. 17 og artikkel 66 nr. 13. Gebyret kan utgjøre opptil EUR 150 000.

Forordningens artikkel 72 nr. 1 bokstav d) gir hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr overfor virksomheter som forsettlig eller ved grov uaktsomhet ikke oppfyller forpliktelsen til å prioritere produksjonen av kriserelevante produkter i henhold til artikkel 63 nr. 8 og artikkel 66 nr. 6, i samsvar med henholdsvis artikkel 63 nr. 18 og artikkel 66 nr. 12. Gebyret kan utgjøre opptil EUR 150 000.

Artikkel 73–artikkel 75 gir nærmere regler foreldelsesfrist og retten til å bli hørt ved ilegging av overtredelsesgebyrer eller tvangsmulkt.

Artikkel 76 etablerer organet for forsyningssikkerhet på forsvarsområdet («Defence Security of Supply Board») bestående av representanter fra EU-medlemslandene, Kommisjonen, EUs høyrepresentant for utenriks- og sikkerhetspolitikk og Det europeiske forsvarsbyrået (EDA). Organet har som formål å koordinere EU-medlemslandene og tidlig identifisere mulige utfordringer knyttet til forsyningssikkerhet i forsvarsindustrien.

Kapittel 8 – Styring, evaluering og kontroll

Forordningens kapittel 5, artikkel 77 til og med artikkel 86 inneholder bestemmelser om gjennomføring, informasjonssikkerhet og fortrolighet og evaluering.

Artikkel 77 fastsetter at en komité etter EU-forordning (EU) 82/2011 skal støtte Europakommisjonens arbeid. Det europeiske forsvarsbyrået skal oppfordres til å bidra med synspunkter og ekspertise som observatør i komiteen. EUs utenriktjeneste (EEAS) skal også inviteres til å bistå komiteens i dens arbeid. Representanter fra Ukraina kan også inviteres til å delta på komiteens møter, men unntak av drøftinger og avstemninger i komiteen.

Artikkel 78 slår fast at Kommisjonen skal inngå en finansieringsavtale med Ukraina gjennomføring av tiltakene fastsatt i forordningen som gjelder Ukraina eller rettssubjekter etablert i Ukraina.

Artikkel 79 slår fast at gradert informasjon som utarbeides, håndteres, lagres, utveksles eller deles i henhold til EDIP-forordningen skal håndteres i tråd med sikkerhetsreglene i Kommisjonsbeslutning (EU, Euratom) 2015/444. For SEAP-strukturer hvor EØS/EFTA-stater eller Ukraina deltar, skal gradert informasjon sikres samme beskyttelsesnivå som følger gjeldende avtale mellom EU-statene.

Artikkel 80 omhandler fortrolig informasjon og behandling av slike opplysninger og slår fast at drifts- og forretningshemmelighet og annen sensitiv informasjon skal håndteres i tråd med EU-retten og nasjonal lovgivning.

Artikkel 81 omhandler beskyttelse av personopplysninger og slår fast at forordningen ikke berører medlemsstatenes forpliktelser etter personvernforordningene (forordning 2002/58/EF, forordning (EU) 2016/679 og forordning (EU) 2018/1725).

Artikkel 82 omhandler revisjon av brukte EDF-midler som utføres av andre enn EU-enheter og hvilke regler som da skal benyttes for revisjon. Revisjonsretten i EU skal

kontrollere alle inntekter og utgifter i EU i samsvar med Traktaten om den europeiske unions virkemåte (Treaty on the Functioning of the European Union, TFEU).

Artikkel 83 gjelder tredjelandets deltakelse i EDIP-programmet og mulighetene Revisjonsretten og Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF) har for innsyn og kontroll. *Artikkel 84* omhandler mottaker av EDIP-midler sin plikt til å synliggjøre og offentliggjøre midlenes opphav.

Artikkel 85 angir Europakommisjonens plikt til å overvåke EDIP-programmet og Støtteinstrumentet for Ukraina og utarbeide en evalueringsrapport om blant annet gjennomføringen og resultatene av tiltakene i forordningen senest innen 30. juni 2027.

Artikkel 86 fastsetter at forordningen trer i kraft dagen etter offentliggjøringen i Den europeiske unions tidende (dvs. 30. desember 2025).

4 Departementets lovforslag og vurdering

4.1 Gjennomføring av EDIP-forordningen i norsk rett

Norsk deltakelse i EDIP-forordningens programdel forutsetter ingen gjennomføring. Forordningens regulatoriske del forutsetter imidlertid at det foreligger tilstrekkelige hjemler i norsk rett og forordningen må dermed gjennomføres.

Forsvarsdepartementet har vurdert om forordningen kan gjennomføres på forskriftsnivå, for eksempel ved bruk av en inkorporasjonsbestemmelse i forsvars- og sikkerhetsanskaffelsesforskriften slik som ved gjennomføringen av ASAP-forordningen. Forordningen inneholder bestemmelser som ilegger forpliktelser overfor private rettssubjekter (se bla. artikkel 57 nr. 1 bokstav c) om rapporteringsplikt for leverandører av kriserelevante produkter), bestemmelser som gir Kommisjonen myndighet til å fatte vedtak overfor private rettssubjekter (se bla. artikkel 63 nr. 9 om prioritert bestilling kriserelevante produkter som ikke er forsvarsprodukter) og gir ESA myndighet til å ilegge administrative sanksjoner (se forordningens artikkel 72). Alle disse bestemmelsene inngår i forordningens kapittel VII om forsyningssikkerhet. Disse bestemmelsene må ha tilstrekkelig forankring i lov. En mulighet kunne vært å gjennomføre forordningen på forskriftsnivå, så lenge den aktuelle hjemmelsloven gir tilstrekkelig grunnlag i norsk rett med hensyn til legalitetsprinsippet for sanksjoner overfor private. En gjennomføring på forskriftsnivå forutsetter etter departementets syn en større gjennomgang av aktuelle hjemmelslover for å sikre tilstrekkelig hjemmel for gjennomføring av forordningen. For å sikre norsk deltakelse i EDIP-forordningens programdel må imidlertid forordningen være gjennomført i nasjonal rett før utgangen av 2026. En slik gjennomgang av potensielt lovverk er dermed etter departementets syn ikke praktisk gjennomførbar.

For å sikre rettidig og korrekt gjennomføring av forordningen er det dermed departementets vurdering at forordningen bør gjennomføres på lovs nivå. I tillegg til hjemmelen til å ilegge administrative sanksjoner er det departementets vurdering at også karakteren av de øvrige forpliktelsene som forordningen gir hjemmel for,

herunder rapporteringsplikt for enkelte økonomiske aktører, tilsier at det er hensiktsmessig med gjennomføring på lovs nivå.

Departementet har vurdert om EDIP-forordningen kan gjennomføres ved inkorporasjonsbestemmelse i en eksisterende lov. Etter departementets vurdering ville det vært hensiktsmessig å kunne gjennomføre forordningen i et eksisterende regelverk. Dette mener departementet som et utgangspunkt er å fortrekke for å unngå at gjennomføringen av EØS-retten bidrar til et for fragmentarisk lovverk. Forutsetningen for at EDIP-forordningen kan gjennomføres i en eksisterende lov er imidlertid at den aktuelle lovens virkeområde i tilstrekkelig grad dekker forordningens regulatoriske deler. I lys av dette har departementet blant annet vurdert om lov av 16. desember 2011 om næringsberedskap (næringsberedskapsloven) kan utgjøre en aktuell hjemmelslov.

Næringsberedskapsloven har som formål å «avhjelpe forsyningsmessige konsekvenser av kriser ved å styrke tilgangen på varer og tjenester og sørge for nødvendig prioritering og omfordeling av varer og tjenester», jf. § 1. Loven deler dermed likhetstrekk ved EDIP-forordningens regulatoriske deler om forsyningssikkerhet. Næringsberedskapslovens saklige virkeområde er imidlertid begrenset til «tiltak for kriser med vesentlige konsekvenser for tilgangen til varer og tjenester *i Norge*» (egen utheving), jf. § 2. Loven vil med andre ord ikke dekke kriser knyttet til tilgangen til varer og tjenester utenfor Norge. Departementets vurdering er dermed at ikke alle tiltak som skal kunne gjennomføres i EDIP-forordningen vil omfattes av næringsberedskapslovens virkeområde. Etter departementets syn er derfor loven ikke egnet som hjemmelslov for gjennomføringen av EDIP-forordningen i norsk rett.

Departementet mener at EDIP-forordningen bør gjennomføres i norsk rett gjennom en egen lov. Dette vil for det første sikre at forordningen gis en korrekt gjennomføring med hensyn til Norges EØS-rettslige forpliktelser i den forstand at forordningens regulatoriske del vil sikres tilstrekkelig grunnlag i nasjonal rett. Departementet har i vurderingen av gjennomføringsmåte imidlertid også lagt stor vekt på at EU har stilt en tidsfrist for gjennomføringen på norsk side.

En ulempe med en egen gjennomføringslov kan være at regelverket blir mindre tilgjengelig for de økonomiske aktørene som kan omfattes av loven. Med hensyn til rapporteringsplikt ved forsyningsforstyrrelser vil imidlertid dette i stor grad avhjelpes ved at denne plikten er rettet mot de viktigste leverandørene av kriserelevante produkter. Disse skal særskilt identifiseres og underrettes om rapporteringsplikten, jf. artikkel 56 nr. 12.

For øvrige produsenter av kriserelevante produkter vil plikter etter den nye loven først og fremst bli relevant når Rådet aktiverer en forsyningskrisetilstand. Prioriteringen av kriserelevante produkter som ikke forsvarsprodukter etter artikkel 63 og av forsvarsprodukter etter artikkel 66, tar utgangspunkt i at Kommisjonen retter en anmodning til den aktuelle virksomheten. I en slik anmodning må Kommisjonen blant annet informere produsenten om det rettslige grunnlaget, jf. artikkel 63 nr. 3 og artikkel 66 nr. 3. Produsenten står også fritt til å avslå anmodningen. Kommisjonen kan bare vedta en prioritert bestilling av kriserelevante produkter som ikke er forsvarsprodukter dersom den aktuelle virksomheten avslår anmodningen. I tillegg

stilles det krav om samtykke fra staten der den berørte økonomiske aktøren har sitt produksjonsanlegg, og fra staten hvor virksomheten har sin ledelsesstruktur, jf. artikkel 63 nr. 9.

Det er departementets vurdering at grunnlaget for de overnevnte forpliktelsene vil synligjøres tilstrekkelig ved en egen gjennomføringslov.

Departementet er kjent med at det i stadig større grad blir innlemmet rettsakter i EØS-avtalen som fører til lignende gjennomføringsproblematikk som for EDIP-forordningen. Selv om departementet foreslår å gjennomføre EDIP-forordningen i egen lov, kan det i fremtiden være hensiktsmessig å vurdere om gjennomføringen av forordningen bør sees i sammenheng med andre lignende rettsakter. Det vil i så fall blant annet kunne bli aktuelt å vurdere om gjennomføringsbestemmelsen kan flyttes til en annen lov eller om inneværende lov, hvis vedtatt, kan utgjøre hjemmelslov for gjennomføring av lignende rettsakter.

En rekke av de mest sentrale bestemmelsene i EDIP-forordningen forutsetter at Kommisjonen eller Rådet vedtar å gjennomføre et tiltak i form av en gjennomføringsrettsakt («implementing act»). Dette gjelder blant annet innvilgelse av støtte under forordningens programdel og tiltak som utformingen av listen over kriserelevante produkter (artikkel 56), aktivering av krisetilstand (artikkel 60 og 64), anmodning eller ordre om prioritering av kriserelevante produkter (artikkel 63 og 66) og ileggelse av administrative sanksjoner (artikkel 72). Gjennomføringsrettsakter fra EU har ikke direkte virkning i Norge, og må dermed som hovedregel innlemmes i EØS-avtalen og gjennomføres i norsk rett. Ettersom flere av tiltakene som hjemles i forordningen er ment å gjennomføres i en krisetid, er det departementets vurdering at departement bør gis myndighet til å gjennomføre gjennomføringsrettsaktene i norsk rett ved behov.

4.2 Nærmere om innholdet i lovforslaget

Nærmere om forslaget til § 1

Paragraf 1 er en gjennomføringsbestemmelse som fastsetter at EDIP-forordningen gjelder som lov med de relevante EØS-tilpasningene som følger av EØS-komiteens beslutning.

Nærmere om forslaget til § 2

Bestemmelsen åpner for at det kan fastsettes forskrift om gjennomføring av delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter som vedtas av EU.

Bakgrunnen for bestemmelsen er at en rekke av tiltakene under EDIP-forordningens programdel, samt de sentrale tiltakene under forordningens regulatoriske del, forutsetter at Kommisjonen eller Rådet gjennomfører tiltaket i form av en gjennomføringsrettsakt.

Blant de viktigste artiklene som forutsetter vedtak i form av gjennomføringsrettsakt er artikkel 60 og 64 om aktivering av de to forskjellige formene for krisetilstander etter

forordningen, artikkel 63 og 66 om prioritering av kriserelevante produkter, samt artikkel 72 om administrative sanksjoner ilagt av ESA.

Nærmere om forslaget til § 4

Utkast til lov § 4 gjelder ikrafttredelse.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Norsk deltakelse i EDIP-programmet vil medføre kostnader i form av kontingent. EØS/EFTA-statenes finansielle bidrag til EDIP bestemmes i henhold til EØS-avtalens artikkel 82 nr. 1 bokstav a. Norges andel av totalbudsjettet vil i tråd med vanlig praksis for EU-programmer tilsvare Norges BNP-andel, for tiden 2,43 pst. De samlede kontingentutgiftene ved Norges deltakelse i EDIP for perioden 2026-2028 er anslått til 29 mil. euro og vil dekkes innenfor den militære delen av Nansen-programmet.

EDIP-forordningens regulatoriske deler knyttet til forsyningssikkerhet vil medføre enkelte administrative konsekvenser og forutsetter at norske myndigheter oppretter et system for å overvåke produksjonskapasiteten og tilgjengeligheten knyttet til kriserelevante produkter i Norge. Blant annet vil det være opp til norske myndigheter å identifisere de viktigste leverandørene av kriserelevante produkter som er etablert på norsk territorium på bakgrunn av kriterier angitt i forordningen, jf. artikkel 56 nr. 12 og nr. 13. Norge vil også ha en rapporteringsplikt knyttet til risiko for forstyrrelser i forsyningen av et kriserelevant produkt, jf. artikkel 59 nr. 1. Departementet forutsetter at det ved oppfølging av loven vil måtte etableres mekanismer på tvers av relevante fagdepartementet for å etterleve forordningens krav til myndighetene. Kostnader knyttet til arbeidet forutsettes dekket innenfor eksisterende budsjettammer.

Dersom Rådet aktiverer en krisesituasjon etter forordningens artikkel 60 eller 64, vil spesielt tiltakene knyttet til prioritering av kriserelevante produkter etter forordningen artikkel 63 og 66 kunne ha innvirkning på de økonomiske aktørene som er adressatene for Kommisjonens anmodninger eller bestillinger, samt for aktører som står i et kontraktsforhold til disse. Blant annet vil de kontraktspartene som blir nedprioritert ikke ha en rett til å påberope seg kontraktsbrudd overfor produsenten dersom prioriteringen er en konsekvens av en anmodning eller bestilling fra Kommisjonen. Disse aktørene vil dermed kunne få forsinkede leveranser med tilhørende kostnader som følge av vedtaket av Kommisjonen. Dersom andre aktører oppfatter at det er en risiko for at slike tiltak fra Kommisjonen kan finne sted, vil dette også kunne ha konsekvenser for etterspørselen produsenten får fra andre aktører.

Innføringen av administrative sanksjoner vil kun ha en direkte kostnad for de økonomiske aktørene som bryter de aktuelle bestemmelsene. For de aktørene som ikke bryter regelverket, har innføringen av de administrative sanksjonene ingen direkte kostnad.

6 Forslag til lov om rettidig tilgjengelighet og forsyning av forsvarsprodukter (forsvarsforsyningsloven)

Forslag til lov om rettidig tilgjengelighet og forsyning av forsvarsprodukter (forsvarsforsyningsloven):

I

§ 1 *EDIP-forordningen*

Forordning (EU) 2025/2643 om opprettelse av programmet for europeisk forsvarsindustri og en tiltaksramme for å sikre rettidig tilgjengelighet og forsyning av forsvarsprodukter (EDIP-forordningen), som inntatt i EØS-avtalen protokoll 31 artikkel 7 nr. [17], gjelder som lov. Forordningen gjelder med tilpasningene som følger av protokoll 31 og avtalen for øvrig.

§ 2 *Forskrifter om gjennomføring av delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter*

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter som er vedtatt i samsvar med EDIP-forordningen artikkel 19, 21, 32, 35, 42, 55, 56, 60, 63, 64, 66 og 72 og som er innlemmet i EØS avtalen.

§ 4 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

7 Vedlegg

- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2025/2643 av 16. desember 2025 om opprettelse av programmet for europeisk forsvarsindustri og en tiltaksramme for å sikre rettidig tilgjengelighet og forsyning av forsvarsprodukter (EDIP-forordningen) (dansk versjon)